

Til lovforslag nr. L 6. Betænkning afgivet af erhvervsudvalget den 14. februar 1985

Betænkning

over

Forslag til lov om egnsudvikling

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med industriministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Arbejdsmarkedsnævnet for Nordjyllands
amtskommune,
Hirtshals Kommunes Erhvervsråd,
Hjørring Erhvervsråd,
LO-Samvirket i Viborg amt,
Samrådet for de Regionale Egsudvik-
lingsudvalg,
Sindal Erhvervsråd og Turistsekretariat,
Specialarbejderforbundet i Danmark, SiD,
Morsø afd., og
Vestjyllands Erhvervsudviklingsråd.

Henvendelserne fra Hjørring Erhvervsråd og fra arbejdsmarkedsnævnet for Nordjyllands amtskommune samt industriministerens skriftlige kommentarer hertil er optrykt som bilag til betænkningen. Endvidere er nogle af udvalgets spørgsmål til industriministeren og dennes svar herpå optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af industriministeren stillede ændringsforslag. Mindretallet ønsker endvidere at udtale følgende:

Lovforslaget med omlægningen fra anlægs lån til tilskud – svarende til nettoværdien af de hidtil ydede lån – effektiviserer og forenkler egnsudviklingsordningen.

Omlægningen er udtryk for en tiltrængt modernisering til gavn for virksomhederne i egnsudviklingsområderne.

Et *andet mindretal* (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Den kritik af lovforslaget, mindretallet gav udtryk for ved 1. behandling, er gentaget i henvendelser fra forskellige egnsudviklingsudvalg og erhvervsråd. Disse organisationer peger samstemmende på de klare forringelser, der er i denne foreslåede egnsudviklingsordning, hvor de midler, der er til rådighed, er skåret ned fra 344 mill. kr. i 1983 til 181 mill. kr. i 1985 og med udsigt til yderligere forringelser, jfr. de til betænkningen optrykte bilag 5 og 6.

Mindretallet står uforstående over for industriministerens modstand imod i større omfang at anvende globallån som supplement til de bevilgede tilskud. En større udnyttelse af globallån vil betyde en lettelse i virksomhedernes rentebyrde uden særlig merudgift for staten.

Endelig må nævnes, at industriministeren efter mindretallets opfattelse har tilsidesat god forfatningsretlig skik ved – i måneder – reelt at have sat dele af den eksisterende egnsudviklingslov ud af kraft ved at undlade at skabe den fornødne bevillingsmæssige hjemmel, jfr. det til betænkningen optrykte bilag 7.

Et *tredje mindretal* (det radikale venstres medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

Af et mindretal (RV):

Til § 6

1) Efter stk. 4 indsættes som nye stykker:

»Stk. 5. Når der skønnes behov herfor, kan der i stedet for en del af anlægstilskuddet ydes statsgaranti med rentetilskud på 5 procentpoint for lån til finansiering af indtil 20 pct. af de i stk. 1 anførte anlægsudgifter.

Stk. 6. Garanti med rentetilskud kan ydes på indtil 10 år.

Stk. 7. Vilkårene for garantierne, herunder sikkerhedsstillelse, fastsættes af rådet.«

Til § 11

2) I *stk. 1* ændres »tilskud« til: »bistand«.3) *Stk. 2* affattes således:

»Stk. 2. Tilsynet ophører, når der er forløbet 10 år fra anlægstilskuddets udbetaling, når garantien er bortfaldet eller lånet er tilbagebetalt.«

Til § 12

4) I *stk. 1* ændres »tilskud og lån« til: »tilskud, garanti og lån«.

Til § 14

5) *Stk. 1* affattes således:

»Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende, dog fastsættes ikrafttrædelsestidspunktet for § 6, stk. 5–7, af industriministeren.«

Af *industriministeren*, tiltrådt af *udvalget med undtagelse af RV*:

6) *Stk. 1* affattes således:

»Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.«

Bemærkninger

Til nr. 1–5

Ændringsforslagene bygger på det forslag, som Hjørring Erhvervsråd har tilsendt folketingets erhvervsudvalg, jfr. de til betænkningen optrykte bilag 1 og 3.

Forslagsstillerne finder, at forslaget fra Hjørring Erhvervsråd på en række væsentlige punkter vil medføre en bedre udnyttelse af midlerne på egnsudviklingsområdet end ministerens forslag.

Forslagsstillerne er af den opfattelse, at der stadig er behov for en aktiv indsats på egnsudviklingsområdet, og forslagsstillerne finder, at forslaget fra Hjørring Erhvervsråd i højere grad end ministerens forslag vil forbedre betingelserne for etablering af nye virksomheder og udvidelse af eksisterende virksomheder inden for den samme økonomiske ramme.

Efter Hjørringforslaget vil det være muligt meget præcist at fastlægge finansieringsvilkårene i investeringssituationen, og især vil der ske en lettelse af den restfinansiering, som skal foregå i pengeinstitutterne.

For så vidt angår den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse under ændringsforslag nr. 5 skal bemærkes, at bestemmelserne i § 6, stk. 5–7, forudsættes sat i kraft, når EF-Kommissionens godkendelse foreligger.

Henning Andersen (KF) nfm. *Flemming Hansen (KF)* *Jette Thomsen (KF)*

Aagaard (KF) *Svend Heiselberg (V)* *Jens Peter Jensen (V)* *Brusvang (CD)*

Inger Stilling Pedersen (KrF) *Svend Andersen (S)* *Arne Jensen (S)*

Erling Jensen (S) fmd. *Kelm-Hansen (S)* *Tove Lindbo Larsen (S)* *Lissa Mathiasen (S)*

Jes Lunde (SF) *Rahbæk Møller (SF)* *Larsen-Ledet (RV)*

Partierne VS, FP og FD havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag 1

3. december 1984

Henvendelse fra Hjørring Erhvervsråd

Vedr.: Forslag L 6 af 3. oktober 1984 til lov om egnsudvikling.

I forbindelse med ovennævnte lovforslag er vi et lille selvbestaltet udvalg i Hjørring, der gerne vil lade en røst om forslagets indhold høre.

Det selvbestaltede udvalg, der i mange år intenst har arbejdet med erhvervsudvikling i egnsudviklingsområder og gennem lov om egnsudvikling har set erhvervslivet blomstre i egnsudviklingsområder, består af:

formanden for Hjørring Erhvervsråd, statsaut. revisor Regnar Hesner, Hjørring,

erhvervschefen ved Hjørring Erhvervsråd, H. C. Østergaard Pedersen, Hjørring,

statsaut. revisor Ole Jensen, Revision Nord I/S, Hjørring,

advokat Ove S. Ovesen, Advokaterne, Strømgade 16, Hjørring.

Udvalget ønsker ikke ved denne henvendelse at give politiske intentioner omkring forslagets indhold, men alene søge forslaget tilvirket på en sådan måde, at det for os praktikere i Nordjylland er håndterbart.

Da den første lov om egnsudviklingsstøtte fremkom i 1958, var situationen nærmere den, når et projekt skulle formes i henhold til lovens bestemmelser, at man budgetterede med de finansieringsmuligheder, situationen da rummede, nemlig:

- 1) Lån i realinstitutterne.
- 2) Lån fra pengeinstitutter til dels med ga-

Den fremtidige finansiering vil se således ud:

1) Realkreditinstitutter	ca. 60 pct.
2) Egenkapital	ca. 10 pct.
	ca. 70 pct.
3) Tilskud via lov om egnsudvikling samt finansiering i øvrigt	ca. 30 pct.
I alt finansiering	100 pct.

ranti fra egnsudviklingsdirektoratet.

3) Egenkapital.

Efterhånden som loven virkede, blev der fast grund under fødderne, når projekter blev gennemarbejdet og projekter i tråd hermed udarbejdet.

På et senere tidspunkt blev loven om egnsudvikling ændret, idet garantiordningen forsvandt og der blev indført en tilskudsordning samt lavtforrentede statslån.

Denne ordning har eksisteret indtil nu og har efter vort skøn fungeret tilfredsstillende uden hermed at tage stilling til totalbevillingernes størrelse.

Det nye forslag rummer – foruden at reglerne om industrihuse, som ikke er nævnt ovenfor, bevares – alene en tilskudsordning til nye virksomheder og således, at der i egnsudviklingsområder kan ydes indtil 35 pct. af de samlede anlægsudgifter, men alt inden for en totalbevillingsramme på 115 mill. kr.

Ved udformning af projekter og ansøgninger i forbindelse hermed vil det være meget uklart, hvilken procentandel af de samlede anlægsudgifter der vil blive bevilget til den enkelte virksomhed, og det kan derfor være usikkert, hvilket beløb der i givet fald skal lånes i et pengeinstitut, og det vil efter vort skøn være meget vanskeligt at få et tilsagn i et pengeinstitut vedrørende restfinansieringen ifølge det anlægs- og budgetmateriale, der er en forudsætning for sagens behandling i egnsudviklingsdirektoratet.

Vi vil gerne foreslå, at der omkring de nævnte 30 pct. gives større sikkerhed i selve etableringsfasen for en ny virksomhed og ikke mindst bedre mulighed for rigtigere budgettering.

Dette kan efter vort skøn tilmed ske på en måde, så man gennem loven kan få større udbytte egnsudviklingsmæssigt set for de samme penge.

Vor tanke er den, at når direktoratet for egnsudvikling til en konkret virksomhed har fastlagt det direkte tilskud, ydes der en statsgaranti for det lån, der skal optages i et pengeinstitut, og som udgør differencebeløbet mellem provenuerne af reallån på den ene side og egenkapitalen inkl. den bevilgede støtte på den anden side.

En sådan garanti skulle være ledsaget af et rentetilskud på 5 pct. over en periode på 10 år.

En sådan ordning vil bevirke, at den, der agter at etablere en virksomhed, vil få en let gang i et pengeinstitut med henblik på fremskaffelse af restfinansieringen af anlægsudgifterne og vil efter vort skøn også i et pengeinstitut kunne opnå en mere favorabel rente end gældende for erhvervslån i øvrigt, og rentetilskuddet vil bevirke, at der stadig er en intention i egnsudviklingsområderne for netop at placere nye virksomheder i disse områder stadig med henblik på at rette mere op på det »skæve« Danmark industrielt set.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at de tab, staten har lidt på hidtidige udstedte garantier under lov om egnsudvikling, er meget små set i relation til de garanterede beløb. På samme måde har tab på hidtidige ydede lån været meget små.

Tænker man sig således, at egnsudviklingsdirektoratet gennemsnitlig anbefaler et direkte tilskud på 20 pct. af anlægsudgifterne på de virksomheder, der nyder støtte, og at der til direkte støtte anvendes 100 mill. kr., vil den totale investering, der nyder støtte, andrage 500 mill. kr.

Af den totale investering på 500 mill. kr. er herefter 10 pct. eller 50 mill. kr. ikke finansieret, men foreslås af os garanteret af staten og sikret ved et rentetilskud på 5 pct.

Første år vil dette rentetilskud andrage 2,5 mill. kr., og rentetilskuddet vil akkumuleret over 10 år andrage små 14 mill. kr.

På denne måde vil de direkte tilskud på i alt 100 mill. kr. og den akkumulerede rentey-

delse på ca. 14 mill. kr. klares inden for bevillingsrammen på i alt 115 mill. kr.

Følges det ovennævnte forslag, vil der for os at se være opnået følgende effekt:

1. Ordningen omkring industrihusene er bevaret.
2. De enkelte virksomheder har mulighed for større tilskud end hidtil.
3. Fjernelsen af de hidtidige attraktive lån opvejes ved det af os nævnte rentetilskud på 5 pct., ligesom garantiordningen overfor investors pengeinstitut muligt kan give ham en yderligere rentefordel, og virksomhedens mulighed for at opnå fornødne driftskreditter vil ikke svækkes.

Totalt må det fremhæves, at mindre midler på den anførte måde strækkes videre end lovforslaget, som dette er fremsat.

Det må på ny fremhæves, at det her skitse-rede forslag i det enkelte finansår kan hvile i sig selv inden for den bevillingsramme, der fastlægges.

Administrativt vil den skitse-rede anvendelse af bevillingspuljen være endog særdeles let.

Vi vil gerne bemærke, at lovforslag L 7 til lov om statsligt indskud i Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S med henblik på udlån til håndværk og mindre industrier i det hele kan tiltrædes.

Afsluttende vil vi gerne give udtryk for, at efter vort skøn er det stadig nødvendigt at opretholde en kraftig støtte til egnsudviklingsområderne.

Vi er naturligvis helt på det rene med, at loven ikke skal anvendes til at flytte bestående virksomheder fra et område, hvor der hersker arbejdsløshed, til et egnsudviklingsområde alene for at mindske arbejdsløsheden i sidstnævnte område, men med henblik på udvidelse af bestående virksomheder i egnsudviklingsområder og med henblik på nyetablering af virksomheder – ikke mindst virksomheder, der kommer fra udlandet – finder vi det afgørende, at der er de bedste betingelser for etablering i egnsudviklingsområderne.

Det er nemlig sket, at vi i egnsudviklingsområderne har haft besøg af virksomheder fra udlandet, der gerne har villet oprette en produktionsvirksomhed inden for EF-området, og som har følt sig meget tiltalt af de faciliteter, vi har kunnet tilbyde, ikke mindst den meget stabile arbejdskraft, men vi har

alligevel i den sidste fase måttet se os distanceret af andre områder, f.eks. Irland, Skotland m.fl.

Det er vort håb, at de her anførte tanker om en praktisk og hensigtsmæssig gennemførelse af loven må blive hørt.

Med venlig hilsen

Ove S. Ovesen

H. C. Østergaard Pedersen

Regnar Hesner

Ole Jensen

Folketingets erhvervsudvalg

Att. formanden, fhv. industriminister Erling Jensen

**Industriministerens kommentarer til henvendelse fra
Hjørring Erhvervsråd af 3. december 1984**

I henvendelsen er det anført, at det efter lovforslaget kan være usikkert, hvor stor en egnsudviklingsbistand der vil blive ydet til det enkelte projekt. Man foreslår derfor, at tilskuddet til anlægsinvesteringer gennemsnitligt fastsættes til 20 pct., og at dette suppleres med en statsgaranti for et lån på 10 pct. af investeringsudgifterne samt et rentetilskud på 5 pct. til dette lån. De støtteberettigede investeringer fastsætter man til 500 mill. kr. årligt og beregner herefter, at udgifterne totalt ikke vil overstige den i FFL 1985 foreslåede tilsagnsramme for anlægstilskud m.v. på 115 mill. kr. Endelig understreges, at det stadig er nødvendigt at opretholde en kraftig støtte til egnsudviklingsområderne, bl.a. fordi den danske egnsudviklingsbistand hidtil ikke har kunnet konkurrere med f.eks. egnsudviklingsbistanden i Irland, Skotland m.fl.

Hertil skal bemærkes følgende:

Det grundlæggende princip i den gældende egnsudviklingslov, som udvalget mener har fungeret tilfredsstillende, er ligesom i lovforslaget, et Egsudviklingsrådet inden for de fastsatte maksimale støttesatser kan afgøre, om der skal ydes bistand til et bestemt projekt, og i givet fald, hvor stor en bistand der skal ydes.

Lovforslaget indebærer således ikke, som anført af udvalget, større usikkerhed for virksomhederne i egnsudviklingsområderne end tidligere.

Uden at gå i detaljer vedrørende beregningerne over omkostningerne ved at indføre to nye støtteordninger skal jeg blot påpege, at beregningerne er baseret på et årligt investeringsbeløb på 500 mill. kr. Til sammenligning kan jeg oplyse, at der i 1983 blev ydet egnsudviklingsbistand til investeringer på et samlet beløb på 786 mill. kr. Det må derfor konkluderes, at forslaget vil kræve en væsentlig forøgelse af bevillingerne, jfr. i øvrigt mine kommentarer til henvendelse af 19. oktober 1984 fra Samarådet for de Regionale Samarbejdsudvalg (L 6, bilag 3).

Vedrørende ønsket om, at den danske egnsudviklingsbistand skal kunne konkurrere med den bistand, der ydes i de svageste områder i EF, skal jeg blot bemærke, at det er industriministeriets vurdering, at de regionale ulemper ved lokalisering af erhvervsinvesteringer i disse områder mere end opvejer den egnsudviklingsbistand, der ydes, jfr. i øvrigt min besvarelse af spørgsmål 11 (L 6, bilag 11).

Hjørring, 16. januar 1985

Bilag 3

Henvendelse fra Hjørring Erhvervsråd

Vedr. Forslag L 6 af 3. oktober 1984 til lov om egnsudvikling

I vor henvendelse til folketingets erhvervsudvalg af 3. december 1984 har vi forudsat følgende anlægsfinansiering:

1. Realkreditinstitutter	ca. 60 pct.
2. Egenkapital	ca. 10 pct.
	ca. 70 pct.
3. Tilskud via lov om egnsudvikling samt finansiering i øvrigt ...	ca. 30 pct.
I alt finansiering	100 pct.

Med vort forslag af 3. december 1984 vil vi primært søge at sikre en investor i egnsudviklingsområder, at han kan få sit projekt gennemført med en egenkapital på 10 pct. af anlægssummen. Såfremt de bevilgede 115 millioner kroner alene benyttes som tilskud og investor sikres maksimal realkreditbelåning på 60 pct., må der, under forudsætning af at en egenkapital på 10 pct. slår til, ydes 30 pct. i tilskud, og der kan således i alt alene ske anlæg for 383 mill. kr.

Tænker man sig en anlægssum i 1985 som i 1983 på ca. 750 mill. kr., vil kravet til egenkapital ifølge lovforslaget vokse til 25 pct., og som rådgivere er det vor opfattelse, at mange projekter derved automatisk kuldsejler.

Hvis Hjørringforslaget holder sig på samme niveau som anlæggene i 1983, nemlig nævnte 750 mill. kr., og der i gennemsnit ydes 10 pct. investeringstilskud, anvendes der i alt som tilskud 75 mill. kr. Med en egenkapital på 10 pct. mangler der i finansiering af

anlægssummen herefter 20 pct. eller 150 mill. kr. Disse 150 mill. kr. foreslår Hjørringforslaget sikret ved statsgaranti samt et rentetilskud på 5 pct. over 10 år, uanset om den reelle afviklingsperiode er længere.

Rentetilskuddene vil akkumuleret over 10 år andrage ca. 40 mill. kr., og såvel tilskuddet 75 mill. kr. som det totale rentetilskud ca. 40 mill. kr. vil således kunne holdes inden for bevillingsrammen på 115 mill. kr. Da rentetilskuddet i det første år, nemlig 1985, alene vil andrage maksimalt 7,5 mill. kr., vil der i likviditetsoverskud i dette år være minimum ca. 32,5 mill. kr.

Forudsætter man herefter, at der også i følgende finansår bevilges beløb til egnsudviklingsstøtte, vil det være naturligt i 1985 og følgende år at anvende det aktuelle likviditetsoverskud til følgende formål:

1. Yderligere tilskud og dermed øget anlægsvirksomhed ud over niveauet i 1983.
2. Øget rentesikring af lån og dermed også væsentligt øget anlægsvirksomhed i forhold til niveauet i 1983.
3. Overførsel til puljen for lån til industrihuse.
4. Om ønskeligt hensættelse til imødegåelse af eventuelle tab på de statsgaranterede rentesikrede lån.

Likviditetsoverskuddene vil under samme forudsætninger i årene 1986-1994 totalt andrage mellem 85 og 90 mill. kr., at anvende som anført.

Med en egenkapital på 10 pct. vil Hjørringforslaget give den dobbelte anlægsinvestering i forhold til lovforslaget samt mulighed herudover for anvendelse af successive årlige likviditetsoverskud.

Med venlig hilsen

Ove S. Ovesen   H. C. Østergaard Pedersen
Regnar Hesner   Ole Jensen

Folketingets erhvervsudvalg

Att. formanden, fhv. industriminister Erling Jensen

Bilag 4

**Industriministerens kommentarer til henvendelse fra
Hjørring Erhvervsråd af 16. januar 1985****Spørgsmål 20:**

»Ministerens kommentarer udbedes til vedlagte henvendelse af 16. januar 1985 fra Hjørring Erhvervsråd vedrørende L 6.«

Svar:

I forhold til forslaget i den første henvendelse har erhvervsrådet reduceret anlægstilskuddet fra 20 pct. til 10 pct. og forhøjet det lån, der skal ydes statsgaranti for og rentetilskud på 5 procentpoints til, fra 10 til 20 pct. af investeringsudgifterne. De støtteberettigede investeringer fastsætter man til 750 mill. kr. mod 500 mill. kr. i det tidligere forslag. Man beregner herefter, at udgifterne til det nye forslag totalt ikke vil overstige den i FL 1985 anførte bevilling på 115 mill. kr., og at der i 1985 vil blive et likviditetsoverskud på minimum ca. 32,5 mill. kr. og i årene 1986-94 et likviditetsoverskud på i alt 85-90 mill. kr. De beregnede likviditetsoverskud foreslår man anvendt til støtte til yderligere projekter. Endelig konkluderer man, at erhvervsrådets forslag i forhold til lovforslaget vil give den dobbelte anlægsinvestering samt mulighed herudover for anvendelse af successive årlige likviditetsoverskud.

Hertil skal bemærkes følgende:

Erfaringerne fra andre støtteordninger har vist, at investorerne foretrækker anlægstilskud fremfor rentetilskud. Den rentetilskudsordning for lån til miljøinvesteringer, som blev indført med miljøstøtteleven af 23. december 1975, viste sig således at være så lidet attraktiv, at en stor del af de ansøgere, der fik tilsagn herom, senere meddelte, at de ikke ønskede at udnytte tilsagnet. Ved ændringslov af 3. maj 1978 blev rentetilskudsordningen derfor ændret til en direkte investeringstilskudsordning.

Erfaringerne fra den gældende egnsudviklingslov viser, at staten gennemsnitligt over en længere periode taber mellem 3 og 4 pct.

af de årlige udlån. I beregningerne over omkostningerne ved erhvervsrådets forslag må man derfor medtage hensættelser til imødegåelse af tab på statsgarantiordningen. I bilaget er opstillet et skøn over statens samlede omkostninger ved erhvervsrådets forslag under forudsætning af, at der årligt støttes investeringer på 750 mill. kr. Det skal bemærkes, at skønnet over de nødvendige årlige hensættelser til imødegåelse af tab er baseret på erfaringerne fra den gældende egnsudviklingsordnings låneordning, og at tabsrisikoen må antages at blive forøget, såfremt investorerne – som anført i forslaget – skal sikres at kunne gennemføre deres projekter, når de kan fremskaffe et egetindskud på 10 pct.

Det fremgår af bilaget, at der ikke – som anført i henvendelsen – vil være et samlet likviditetsoverskud i perioden 1985-1994 på ca. 118-123 mill. kr. I perioden 1985-1990 vil der i forhold til en årlig bevilling på 115 mill. kr. være et samlet likviditetsoverskud på ca. 81 mill. kr., og derefter vil aktivitetsniveauet skulle nedsættes. Ydes der herudover inden for rammerne af de første års likviditetsoverskud tilsvarende støtte til yderligere projekter, vil de akkumulerede udgifter hertil bevirke, at aktivitetsniveauet må nedsættes før og mere end vist i tabellen.

Under forudsætning af, at der årligt støttes investeringer på 750 mill. kr., vil det fremlagte lovforslag inden for en årlig bevilling på 115 mill. kr. give mulighed for et gennemsnitligt tilskud med en subsidieværdi efter skat på 13 pct., mens erhvervsrådets forslag kun giver mulighed for et tilskud med en subsidieværdi efter skat på 10,7 pct. (begge beregninger er baseret på en markedsrente på 12,75 pct.).

Med det øgede udbud af risikovillig kapital må det antages, at det afgørende for, om et projekt gennemføres, er projektets interne forrentning, som direkte påvirkes af støtteordningens subsidieværdi.

Der er derfor ikke grundlag for at antage, at erhvervsrådets forslag vil medføre større investeringer i egnsudviklingsområderne end det fremlagte lovforslag, snarere tværtimod. Hertil kommer den risiko for fejlinvesteringer, som det ville indebære, såfremt man me-

re eller mindre automatisk skulle sikre gennemførelsen af et projekt, når investor kunne fremskaffe et egetindskud på 10 pct., jfr. i øvrigt mine kommentarer til erhvervsrådets første henvendelse (L 6, bilag 20).

Skøn over statens omkostninger ved Hjørring Erhvervsråds forslag. 1985–1994. Mill. kr.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Anlægstilskud	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0
Årligt akkumuleret rentetilskud på 5 pct. ydet i 10 år til 10-årige serielån.....	7,4	13,5	19,2	24,0	28,2	31,5	34,2	36,0	37,2	37,6
Skøn over nødvendige årlige hensættelser til imødegåelse af tab	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
I alt	88,4	94,5	100,2	105,0	109,2	112,5	115,2	117,0	118,2	118,6

Bilag 5

Aalborg, 12. december 1984

Henvendelse fra Arbejdsmarkedsnævnet for Nordjyllands amtskommune

Vedrørende: Forslag til lov om egnsudvikling

Arbejdsmarkedsnævnet for Nordjyllands amtskommune er bekendt med, at folketingets erhvervsudvalg for tiden har et forslag til ny egnsudviklingslov til behandling. Forslaget har været drøftet på arbejdsmarkedsnævnets møde den 27. november 1984. På baggrund af denne drøftelse ønsker nævnet at gøre opmærksom på sin bekymring over

de mulige konsekvenser af ordningen.

Den væsentligste ændring af egnsudviklingsloven er, at muligheden for at optage anlægslån ifølge den nuværende lovs § 6 ophæves, og at der til gengæld sker en styrkelse af den tilskudsordning, som er indbefattet i den nuværende lovs § 10.

Bevillingerne fra 1983 og 1984 samt finanslovsforslaget for 1985 fremgår nedenfor.

Egnsudviklingsbevillinger

	1983	1984	1985
Investeringstilskud (mill. kr.).....	90	82	115
Industrihuslån (mill. kr.).....	35	26	26
Direkte anlægslån (§ 6) (mill. kr.)	164	139	—
Globallån (fra E.I.B.) (mill. kr.).....	50	40	40
I alt (mill. kr.).....	339	287	181

I forslaget om at erstatte de lavtforrentede egnsudviklingslån med større investeringstilskud er der indbygget en administrativ lettelse, idet proceduren for at opnå et lån ofte er besværlig. Imidlertid må man være opmærksom på, at egnsudviklingslånene hidtil har været af stor betydning som risikovillig kapital for en række virksomheder.

Med afskaffelsen af lånene kan man risikere, at risikovilligheden ikke i fuld udstrækning vil kunne overtages af andre former for lån. Endvidere er det tvivlsomt, om den relativt beskedne forøgelse af bevillingen til investeringstilskud vil være tilstrækkelig til at opveje den negative virkning af afskaffelsen af egnsudviklingslånene.

Arbejdsmarkedsnævnet har bl.a. gennem behandling af spørgsmålet om tilstedeværelsen af kvalificeret arbejdskraft til de nordjyske egnsudviklingsprojekter et godt kendskab til den eksisterende lov. Det tilslutter sig formålet med loven, som har medvirket til at fremme beskæftigelsen i Nordjylland, der

som bekendt har en langvarig tradition for stor arbejdsløshed. Landsdelen har således den største ledighedsprocent i landet – ultimo august 1984 14,2 pct.

Til trods for en igangværende stigning i antallet af arbejdspladser – især i industrien – er der ikke udsigt til en markant nedgang i den nordjyske ledighed i de nærmeste år. Der vil stadig være en stor tilgang til arbejdsmarkedet, ligesom nævnets undersøgelser peger på et fald i antallet af arbejdspladser i visse brancher – f.eks. detailhandelen.

På den baggrund er det derfor af stor betydning for Nordjylland, at der på mange områder udfoldes bestræbelser på at skabe nye arbejdspladser. Den foreslåede ændring af egnsudviklingsloven kan efter nævnets opfattelse bevirke, at disse bestræbelser hæmmes, således at ledigheden i Nordjylland også i fremtiden vil være landets højeste.

Arbejdsmarkedsnævnet skal sluttelig indtrængende opfordre folketingets erhvervsudvalg til at intensivere arbejdet for at rette det

»skæve« Danmark op. Ganske vist er der – bl.a. som følge af egnsudviklingsloven – sket fremskridt på dette område, idet egnsudviklingsområderne under ét har nået landsniveauet med hensyn til industrialiseringsgrad.

Det kan tilføjes, at andelen af arbejdsstyrken med beskæftigelse i serviceerhvervene er

lavere i Nordjylland end i landet som helhed. Dette misforhold kan bl.a. afhjælpes ved at bruge egnsudviklingsstøtten til etablering af industri, der således kan danne grobund for en vækst af arbejdspladser i bl.a. serviceerhvervene.

Med venlig hilsen

SØREN MADSEN
nævningsformand

Bilag 6

**Industriministerens kommentarer til henvendelse fra Arbejdsmarkedsnævnet for
Nordjyllands Amtskommune af 12. december 1984**

Spørgsmål 18:

»Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til en henvendelse af 12. december 1984 fra Arbejdsmarkedsnævnet for Nordjyllands Amtskommune vedrørende L 6, jfr. bilag 37.«

Svar:

Jeg er enig med Arbejdsmarkedsnævnet i, at der – først og fremmest på grund af den lavere beskæftigelse i serviceerhvervene i egnsudviklingsområderne – stadig er klare forskelle mellem landsdelene, som gør en fortsat egnsudviklingsbistand til de svageste områder velbegrundet.

Som anført i bemærkningerne til lovforslaget tager dette derfor ikke sigte på at afvikle egnsudviklingsordningen, men kun på at modernisere den og tilpasse den til de seneste års udvikling i de almindelige økonomiske vilkår for erhvervsmæssig virksomhed her i landet.

Jeg mener derfor, at der også på det nye

lovgrundlag vil være gode muligheder for, at man i de enkelte egnsudviklingsområder fortsat kan arbejde for at rette det »skæve« Danmark op.

Egnsudviklingsordningen, der har været i kraft siden 1958, har fungeret godt, således at egnsudviklingsområderne nu under ét er kommet på niveau med landsgennemsnittet med hensyn til industrialiseringsgrad. På denne baggrund kan den tilpasning af egnsudviklingsbistanden, der fandt sted fra 1983 til 1984, ikke anses for uforsvarlig. Og forhøjelsen af tilsagnsrammen for anlægstilskud fra 1984 til 1985 på 33 mill. kr. indebærer, at nettoværdien af den samlede bistand ikke forringes. De af Arbejdsmarkedsnævnet anførte bevillingstal er tilsagnsrammerne for de enkelte år. Der må her tages hensyn til, at der fra de hidtidige tilsagnsrammer for anlægstilskud hvert år har været overført midler til tilsagnsrammerne for anlægslån. De faktisk bevilgede tilskud og lån i 1983 og 1984 andrager følgende beløb:

Bevilgede tilskud og lån (mill. kr.)

	1983	1984	Tilsagnsramme 1985
Investeringsstilskud.....	44	67	115
Industrihuslån.....	36	38	26
Direkte anlægslån.....	209	142	–
Globallån fra EIB.....	55	41	40
	344	288	181

Jeg deler heller ikke Arbejdsmarkedsnævnets frygt for, at de hidtidige anlægslåns risikovillighed ikke i fuld udstrækning vil kunne overtages af andre former for lån. Adgangen til finansiering over det almindelige kapitalmarked er lettet betydelig. Samtidig vil ydelsen af investeringstilskud styrke de støttede virksomheders soliditet og dermed formind-

ske risikoen ved de lån, der skal optages til projekterne.

Endelig skal jeg erindre om, at der i særlige tilfælde fortsat vil være adgang for Egnsudviklingsrådet til i et vist omfang at yde lån på basis af globallån optaget i den Europæiske Investeringsbank.

Nogle af udvalgets spørgsmål til industriministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 16:

»Vil ministeren drage omsorg for, at der, såfremt nærværende lovforslag ikke gennemføres i år, vil være midler til rådighed til imødekommelse af ansøgninger i henhold til den nugældende egnsudviklingslov enten ved fremsættelse af ændringsforslag til finanslov 1985 eller ved fremsættelse af aktstykke til finansudvalget?«

Svar:

Jeg agter ikke at tage initiativ til, at der søges tilvejebragt midler til ydelse af lån til erhvervsvirksomheder i henhold til den gældende egnsudviklingslov.

Inden for rammerne af forslaget til finanslov for 1985 ville sådanne midler kun kunne tilvejebringes ved at konvertere en del af den til lovforslagets tilskudsordning foreslåede bevilling til en bevilling af samme størrelse til anlægslån til virksomheder. Dette ville forringe egnsudviklingsindsatsen i 1985.

Spørgsmål 24:

JUSTITSMINISTERIET

København, den 12. februar 1985

Industriministeriet.

Ved skrivelse af 7. februar 1985 har industriministeriet anmodet justitsministeriet om en udtalelse til brug ved besvarelsen af spørgsmål nr. 24 fra folketingets erhvervsudvalg vedrørende forslag til lov om egnsudvikling (L 6).

Spørgsmålet lyder således:

»Udvalget anmoder industriministeren om at foranledige, at udvalget modtager justitsministeriets lovafdelings vurdering af situationen på egnsudviklingsområdet d.d. i forhold til henholdsvis finanslov, gældende lov og det fremsatte, men endnu ikke vedtagne lovforslag.

I den forbindelse ønskes navnlig justitsministeriets vurdering af det forhold, at dele af den gældende lov i praksis ikke udnyttes efter sin hensigt i forventning om det allerede fremsatte lovforslags vedtagelse.«

I den anledning skal justitsministeriet udtale følgende:

1. Efter § 1, stk. 1, i lov nr. 219 af 7. juni 1972 om egnsudvikling kan der efter lovens regler ydes bistand til fremme af industriel og anden erhvervmæssig egnsudvikling i egne af landet, hvor dette må antages at være af væsentlig betydning for befolkningens adgang til at opnå andel i samfundets almindelige økonomiske, sociale og kulturelle fremgang.

Efter § 5 fastsætter industriministeren efter indstilling fra egnsudviklingsrådet, i hvilke egne af landet lovens bistandsordninger kan finde anvendelse.

Lovens §§ 6-13 indeholder regler, hvorefter der af statskassen kan ydes lån, garantier eller tilskud til forskellige foranstaltninger.

Omfanget af den støtte, der kan ydes i henhold til §§ 6-13, er angivet i § 16, der er sålydende:

»Det fastsættes på de årlige finanslove, inden for hvilke beløb der kan ydes tilsagn om garanti, lån og tilskud i henhold til §§ 6-13.«

På finansloven for 1985 er der på industriministeriets konto 20.03.62.03. afsat 115 mill. kr. til investerings- og flyttetilskud. I anmærkninger II til kontoen anføres herom bl.a.:

»Som led i en omlægning af erhvervsfrembevillingerne ydes efter 1. januar 1985 anlægstilskud til industrivirksomheder i stedet for de tidligere udlån over konto 74.07. Samtidig er tilskud til industrivirksomheder og til grundlæggende investeringer, tidligere konto 62.01. og 62.02., fra januar 1985 overført til konto 62.03.«

For finansåret 1984 var der på konto 20.03.62.01. og 20.03.62.02. afsat henholdsvis 82 mill. kr. og 2 mill. kr. til anlægstilskud, mens der på konto 74.07. var afsat 171,2 mill. kr. til udlån.

På finansloven for 1985 er der på konto 74.04. afsat et beløb på 103 mill. kr. til afvikling af tidligere låne- og garantitilsagn. Herom anføres i anmærkninger II bl.a. følgende:

»74.03. Kommuner, L 219 1972. Lån kan ydes til kommuner til dækning af udgifter, herunder grundudgifter, ved opførelse af erhvervsjendomme til salg eller udleje. Lånene afdrages over højst 30 år og forrentes med en af industriministeren fastsat rente, p.t. 7 pct. p.a. Tilsagn afgives af direktoratet for egnsudvikling på egnsudviklingsrådets vegne. Ordningen er fra januar 1985 overført til ny kt. 74.04.

74.04. Kommuner, industrivirksomheder og håndværksvirksomheder (tekstanmærkning 6). Som led i en omlægning af erhvervsfremmebevillingerne er adgangen til udlån til håndværksvirksomheder, kt. 74.01., og udlån til industrivirksomheder, kt. 74.07., ophævet med udgangen af 1984. Ikke udbetalte lån fra disse ordninger, i alt 111 mill. kr., der forventes berigtiget i 1985 med 78 mill. kr. og i 1986 med 33 mill. kr., er overført til ny konto 74.04. tillige med udlån til kommuner, tidligere kt. 74.03.

74.07. Industrivirksomheder, L 219 1972. Adgangen til at give tilsagn i henhold til lovens § 6 forudsættes ophævet med udgangen af 1984. Ikke udbetalte lån forventes berigtiget i 1985 og 1986 med henholdsvis 68 mill. kr. og 33 mill. kr. under ny kt. 74.04.«

De tekstanmærkninger, der er optaget på finansloven for 1985 vedrørende egnsudviklingsloven, vedrører ikke direkte de tilsagn om nye lån, der kan gives efter egnsudviklingslovens § 6.

2. Der er således på finansloven for 1985 ikke givet bevilling til lånetilsagn i henhold til § 6 i egnsudviklingsloven. Vedtagelsen af finansloven hviler, som det fremgår af de citerede anmærkninger, således på dette punkt på en forudsætning om, at egnsudviklingsloven med virkning fra januar 1985 ville blive ændret således, at adgangen til at give lånetilsagn efter lovens § 6 ophørte. Lovforslag herom (L 6) fremsat af industriministe-

ren i begyndelsen af indeværende folketingsår er ikke vedtaget.

3. Justitsministeriet har forstået udvalgets spørgsmål således, at man ønsker justitsministeriets vurdering af de retlige konsekvenser af den uoverensstemmelse, der er opstået mellem den gældende lov om egnsudvikling og de budgetforudsætninger, der som nævnt ligger til grund for finansloven for 1985.

En bevilling er som sådan en bemyndigelse til at oppebære visse indtægter eller afholde visse udgifter og skaber følgelig blot en frihed for administrationen, aldrig nogen retspligt for denne eller noget retskrav for borgerne mod staten, jfr. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udg. v/Ole Espersen, side 861. Sådanne retspligter og retskrav kan derimod være begrundet i den materielle lovgivning, for så vidt den pålægger administrationen at gennemføre visse foranstaltninger og afholde de dermed forbundne udgifter.

Det er almindeligt anerkendt i den statsretlige litteratur, at bestemmelser i den materielle lovgivning kan ændres ved en bestemmelse i en bevillingslov (lovgivning på finansloven). Det sker normalt ved en tekstanmærkning.

Imidlertid vil angivelser i selve finanslovens tekst sammenholdt med anmærkning II eller andre tilkendegivelser i forbindelse med behandlingen af finansloven også kunne være udformet således eller have en sådan karakter, at de ud fra en almindelig fortolkning har et materielt indhold, der kan ændre en udtrykkelig lovbestemmelse eller bindende forudsætninger for en sådan lovbestemmelse.

Der kan i den forbindelse henvises til Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udg. v/Peter Germer, side 249, hvor det anføres:

»Det kan ganske vist tænkes, at f.eks. et ved lov hjemlet tilskud til et bestemt formål, eller en ved lov hjemlet indtægt, bevidst udelades af finansloven. Konsekvensen heraf må være, at loven for så vidt er ændret eller fraveget for dette finansårs vedkommende. Noget sådant sker dog meget sjældent, om overhovedet nogensinde.«

4. Der ses ikke i det foreliggende tilfælde ved tekstanmærkninger tilsigtet foretaget en ændring af egnsudviklingslovens § 6 om adgangen til at give lånetilsagn. Det fremgår endvidere som nævnt ovenfor af anmærkning II til de pågældende konti på finanslo-

ven, at den materielle lov derimod blev forudsat ændret, således at der med ændringen i finansloven, hvorved der ikke blev afsat noget beløb til nye lånetilsagn, ville være overensstemmelse mellem de nye materielle bestemmelser i egnsudviklingsloven og de bevillingsretlige bestemmelser i finansloven.

Det er på den baggrund justitsministeriets opfattelse, at der ikke med finanslovens vedtagelse var tilsigtet eller er sket nogen ændring af egnsudviklingslovens § 6 om adgang til at give lånetilsagn.

De beløb, inden for hvilke der kan ydes tilsagn om garanti, lån og tilskud i henhold til lovens §§ 6-13, fastsættes som nævnt på de årlige finanslove. Da der ikke på finansloven for 1985 er fastsat beløb til nye lånetilsagn efter lovens § 6, vil der, uanset at be-

stemmelsen principielt fortsat er gældende, efter justitsministeriets opfattelse ikke i 1985 kunne gives tilsagn efter bestemmelsen; medmindre der ved særskilt aktstykke og efterfølgende optagelse på tillægsbevillingslov skabes den fornødne bevillingsretlige hjemmel dertil.

De betingelser, der efter den gældende egnsudviklingslov er fastsat for tilsagn om tilskud, gælder fortsat. Selv om der på finansloven er afsat betydelige midler til sådanne tilskud, og selv om det er industriministerens tanke ved det fremsatte forslag til ændring af egnsudviklingsloven at ændre reglerne for tilskud, må de bestemmelser om tilskud, der er fastsat i den gældende lov, efter justitsministeriets opfattelse fortsat finde anvendelse.

ERIK NINN-HANSEN

/ B. Vesterdorf